

staan, dat er wel altijd iemand het gezien zal hebben. Maar het is ook louterend om te beseffen dat paniek en crisissen zich altijd zullen voordoen, omdat het een deel is van de mens. En we weten ook dat de mens het wel kan overwinnen.'

Is het nodig of nuttig om ondertussen ook een moreel oordeel te vellen over wat er is gebeurd?

'Je moet daarmee uitkijken, bijvoorbeeld om de crisis niet te laten recupereren en te zeggen: het liberalisme deugt niet. Zeker bij de banken die nu nog overeind staan, hebben tal van competente mensen niet voor de excessen gekozen. Het ideaal bestaat niet en wat we hadden, was het op één na perfecte, en we moeten aanvaarden dat het voortdurend moet laveren.'

'Wat is bijvoorbeeld speculatie? Daar hangt een zeer onethisch geurtje aan. Beleggen mag, maar speculeren niet. Hebben speculanten slechte bedoelingen? Ja, er bestaan ook slechte mensen. En ze kunnen een enorm effect hebben. Zoals een klein percentage misdadigers voor een groot onveiligheidsgevoel kan zorgen in

de samenleving.'

'Speculanten worden een probleem als er te veel zijn en als die over middelen beschikken, hefboomen zoals derivaten, waardoor wat ze doen enorm kan worden uitgegroot. Dat de *hedge funds* en de automatische transacties zonder economische basis, tot zeventig procent van de transacties op de beurs van New York uitmaakten, is inderdaad niet meer normaal.'

U lijkt een catastrofetheorie aan te hangen: correcties volgen pas nadat er een ramp is gebeurd.

'Catastrofe is een groot woord, maar ja, het moet eerst pijn doen. Men begon pas over alternatieve energie te spreken toen de olie meer dan 100 dollar per vat ging kosten.'

'Wanneer nemen we de opwarming van de aarde ernstig? Na zoveel stormen en overstromingen. Soms word je daar wat pessimistisch van: de mens slaagt er niet in om op komende schokken te anticiperen en die te milderen. Altijd heb je wel negationisten die zichzelf wijs maken dat het niet zo erg is en die dan Al Gore bekritisieren voor wat lullige de-

tails in zijn film.'

'De stijging van de olieprijs was het beste wat ons kon overkomen. Daardoor kon een dynamiek op gang komen om andere, meestal ook schone energiebronnen te zoeken. Dat is een economisch welvaartsverhaal. Maar wat doet de regering? Ze geeft stookoliecheques. Niet dat ik ze niet gun aan de mensen die ze kregen, maar ze wekken de indruk dat er geen probleem is. Dat klopt niet. De prijsimpulsen zijn nog altijd de sterkste om het gedrag te veranderen. Dat is de optimistische kant. Een overheid kan daarop inspelen door *incentives* te geven of, omgekeerd, te bestraffen.'

'En je kunt maar beter de eerste zijn om een probleem aan te pakken, want dan ben je de winnaar. België heeft helaas de traditie om dan de laatste te zijn, zoals met de vergrijzing.'

De politiek staat wel onder grote druk om schokken op te vangen voor de burgers.

'Ja, omdat politici te veel op de korte termijn worden afgerekend. Mocht dat over een langere periode gebeuren, dan krijgen ze de tijd om hun programma uit te

werken. Maar langer dan acht jaar moeten ze, zoals bij de Oude Grieken, ook niet blijven. Want iedereen rond jou begint dan hetzelfde te zeggen, elk dissonant geluid verdwijnt en je begint echt te geloven dat je god bent.'

Leiderschap en democratie staan soms op gespannen voet met elkaar. In China is het makkelijker om drastische maatregelen te nemen.

'In tijden van crisis krijgen we ook in België plots een ander regime, bijvoorbeeld met volmachten. Kijk, het is een rem op je vrijheid als je niet overal met je leuke wagen zo snel kunt rijden als je wilt. Maar de flitspaal is wel een van de mooiste uitvindingen van de laatste tien jaar. Hij heeft ontzaglijk veel levens gespaard. Een maatschappij moet dat kunnen doen, omdat het de kwaliteit van ieders leven verbetert.'

U bent eigenlijk een optimist: u suggereert dat alles uiteindelijk wel goed komt.

'Ik hoop dat de lezer zich veel bewuster wordt van de problemen. Dan zal hij er zich ook beter tegen gewapend voelen. En misschien helpt dat om politici in de juiste

richting te duwen. Je kunt wel stellen dat de kredietcrisis voorbij zal gaan, maar dan zijn we wel zoveel duizend miljard euro aan ingrepen later. Dat moet je ook wel doen.'

'De schok die mij het meest bangstigt, is de ecologische schok, want misschien is het al te laat. Het onderwerp was een ontdekking voor mij, zoals voor de meeste economen. Die vragen me dan: je wordt toch niet groen, zeker?'

Het komt misschien wel goed, maar ondertussen kunnen wel veel mensen het slachtoffer worden van die schokken.

'Ik vrees dat we dat moeten aanvaarden. Het besef dat we het collectief heel moeilijk kunnen krijgen, zou ons juist moeten aanzetten om op schokken te anticiperen. Velen denken dat ze een erfrecht op welvaart hebben. Maar dat is niet zo. Verarming is mogelijk.'

Geert Noels, 'Econoshock. Hoe zes economische schokken uw leven fundamenteel zullen veranderen', Houtekiet-Business Contact

BBEN, VERGIST ZICH. VERARMING IS MOGELIJK'

[GRATIS!]
TOEGANGSTICKET

EXPO Tour & Taxis
DIT IS ONZE AARDE!

18.10.08
>
26.04.09

02 549 60 49
www.expo-terra.be

GRATIS TICKET

Knip dit toegangsticket t.w.v. 10 euro uit en ga GRATIS naar de tentoonstelling **DIT IS ONZE AARDE!**

Zijn we onze Moeder Aarde stilletjes om zeep aan het helpen? Op deze expo, geen gewone tentoonstelling maar een heuse belevenis, kunt u aan den lijve ondervinden welke kant het met onze Aarde uit zou kunnen gaan. Gaan we haar eindelijk met wat meer respect behandelen of doen we dat niet? Knip dit gratis ticket uit uw krant en dompel uzelf onder in een onvergetelijke, aardse belevenis, nog tot 26 april '09 in Tour & Taxis, Brussel.

Een goede tip:

Vermijd lange wachttijden en ga de tentoonstelling op een weekdag bezoeken.

Praktische gegevens DIT IS ONZE AARDE:

data: 18 oktober 2008 – 26 april 2009
uren: maandag tot vrijdag: van 9 tot 17 uur
woensdag tot 21 uur
weekend, schoolvakanties en feestdagen: van 10 tot 19 uur
locatie: Tour & Taxis
Havenlaan 86 - 1000 Brussel
extra info: www.expo-terra.be

Enkel originele bonnen worden aanvaard. Niet verenigbaar met andere promoties. Actie zonder aankoopverplichting. Ga met deze bon langs de kassa en ruil hem in voor uw gratis ticket.

dS De
Standaard
onverantwoord interessant